

Asia Kokoomateos, uutisjulkaisu

Hakija A

Annettu 4.10.1989

Tiivistelmä *Tietotoimisto A:n uutisjulkaisu, joka sisälsi referaatteja kotimaisissa sanomalehdissä julkaisupäivänä olleista uutisista, oli tekijänoikeuslain 5 §:ssä tarkoitettu kokoomateos, jonka jäljentäminen sellaisenaan edellytti A:n suostumuksen. Laajempia, artikkelityyppisiä uutisia tai selostavia artikkeleita oli pidettävä tekijänoikeuslain suojaamina teoksina. Sen sijaan lyhyet uutistiedonannot ja niiden käännökset eivät olleet tekijänoikeudellisesti suojattuja.*

SELOSTUS ASIASTA

Tietotoimisto A Oy (jäljempänä A) on 28.6.1989 päivätyllä kirjelmällään pyytänyt tekijänoikeusneuvoston lausuntoa julkaisemansa painotuotteen tekijänoikeudesta.

A julkaisee B -nimistä englanninkielistä uutislehteä, joka sisältää referaatteja kotimaisissa sanomalehdissä julkaisupäivänä olleista uutisista. Vapaasti tilattavissa oleva lehti ilmestyy jokaisena arkipäivänä ja menee jakeluun klo 12.00 mennessä C:n kaupungin alueella.

A pyytää tekijänoikeusneuvoston lausuntoa siitä, onko B -lehti tekijänoikeudellisesti suojattu ja onko esimerkiksi lehden tilaajalla oikeus ottaa ja levittää kopiota lehdestä telefaxina.

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Tekijänoikeusneuvosto on tutkinut lausuntopyynnön ja esittää lausuntonaan seuraavan.

Tekijänoikeuslain 1 §:n mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen on tekijänoikeus teokseen. Esimerkkinä kirjallisesta teoksesta mainitaan laissa kaunokirjallinen tai selittävä kirjallinen teos.

Tekijänoikeudellisen suojan saamiseksi tuotteelta edellytetään tiettyjä ominaisuuksia. Teoksen on oltava tekijänsä luovan ja omaperäisen työn tulos eli tuotteen on yllettävä niin sanottuun teostasoon. Teostasokriteerit vaihtelevat eri teostyypeittäin. Laissa ei ole säännöksiä teostason määrittelemiseksi, vaan kysymys on ratkaistava tapauskohtaisella harkinnalla. Kirjallisten tuotteiden kohdalla teostaso on muun muassa oikeuskäytännössä asetettu suhteellisen matalalle. Yleisesti katsotaan, että suojan ulkopuolelle jäävät kuitenkin esimerkiksi lyhyet uutiset, tavanomaiset ilmoitukset, aikataulut ja tavaraluettelot (Esim. Pirkko-Liisa Haarmann: Immateriaalioikeuden oppikirja s. 23). Teostasoon yltämättömät uutiset ovat lyhyitä, päivántapahtumaa selostavia tiedonantoja. Artikkelit, haastattelut ja persoonallisävytteiset selostukset voivat sen sijaan saada tekijänoikeudellista suojaa. Tekijänoikeus suojaa teoksen omaperäistä muotoa. Suojan ulkopuolelle jää siten esimerkiksi teoksen tietosisältö.

Teoksia tai teoksen osia valikoivasti yhdistelemällä saadaan aikaan tekijänoikeuslain 5 §:ssä tarkoitettu kokoomateos. Tekijänoikeudellisen suojan saamiseksi edellytetään, että kokoomateos koostuu teoskriteerit täyttävistä tuotteista eli teoksista tai niiden osista.

Tekijänoikeus syntyy aina tekijälle eli luonnolliselle henkilölle, mutta se on sopimuksin siirrettävissä joko kokonaan tai tietyiltä osin esimerkiksi juridiselle henkilölle. Sopimukselta ei edellytetä määräämuotoa.

Tekijänoikeuslain 2 §:n mukaan tekijänoikeus tuottaa tietyin rajoituksin yksinomaisen oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin, muuttamattomana tai muutettuna tai esimerkiksi käännöksenä. Teoksen kääntäjällä on tekijänoikeuslain 4 §:n mukainen tekijänoikeus käännökseen, mutta ei oikeutta määrätä siitä tavalla, joka loukkaa tekijänoikeutta alkuperäisteokseen. Kääntäjän tekijänoikeussuoja ulottuu kuitenkin vain teoksista tehtyihin käännöksiin, joten esimerkiksi teostasoon yltämättömien uutisten käännöksiä ei suojata tekijänoikeuslain perusteella. Tekijänoikeuteen liittyy edellä selostettujen taloudellisten oikeuksien lisäksi myös niin sanottuja moraalisia oikeuksia. Kun teos kokonaan tai osittain saatetaan yleisön saataviin, tekijä on ilmoitettava siten kuin hyvä tapa edellyttää. Hyvällä tavalla tarkoitetaan lähinnä vallitsevaa käytäntöä, joka vaihtelee ajoittain. Lähtökohtaisesti tulisi esimerkiksi artikkelin laatijan nimi mainita artikkelia toisinnettaessa tai referoitaessa.

Vastaukset esitettyihin kysymyksiin

A Oy:n julkaisemassa B -uutislehdessä julkaistaan Suomessa ilmestyvissä sanomalehdissä julkaistuja lyhyitä uutisia sekä artikkelityyppisiä uutisia tai niiden osia englanninkielisinä käännöksi-

nä. Laajempia, artikkelityyppisiä uutisia tai selostavia artikkeleita on pidettävä tekijänoikeuslain suojaamina teoksina, joten niiden B:ssä julkaistuja käännöksiä koskee tekijänoikeus sekä alkuperäisteokseen että käännökseen. Tekijänoikeussuoja ei sen sijaan ulotu lyhyisiin uutistiedonantoihin eikä niiden käännöksiin.

B:ssä julkaistut uutiset ja artikkelit sekä niiden osat muodostavat kokonaisuuden, jota on pidettävä tekijänoikeuslain 5 §:ssä tarkoitettuna kirjallisena kokoomateoksena. Julkaisu on siten kokonaisuutena tekijänoikeudellisesti suojattu, joten sen jäljentäminen sellaisenaan edellyttää oikeudenhaltijan suostumuksen. Oikeus osittaiseen jäljentämiseen riippuu siitä, onko kysymyksessä oleva osa julkaisusta siten kuin edellä on selostettu tekijänoikeudellisesti suojattu vai ei.

Uutisjulkaisun jäljentämisoikeus voi perustua paitsi tekijän tai muun oikeudenhaltijan suostumukseen myös tekijänoikeuslain 11a §:ssä tarkoitettuun, lukuisia alan suomalaisia tekijöitä edustavan järjestön kanssa tehtyyn sopimukseen.